

F R I F A G B E V E G E L S E

NR. 24

2. Årgang

20 juni 1942.

Ekspl.

24

A 2772

Arz.

1942

KAMERAT

Før og like etter nyttårskiftet var vi en rekke ganger inne på den prekkere situasjonen. Vi forutsa den situasjonen som nå er tydelig og klar for enhver. De knappe rasjoner strekker på langt når ikke til. Utterhänden er en rekke næringsmidler forsvunnet fra markedet. Vi husker sikkert alle sammen hva avisene skrev om de knappe brødrasjoner. Det var ingen fare med dem. Vi hadde poteter nokk. Hvis en ikke hadde brød var det bare å spise poteter. I dag er det ikke en potet til å få kjøpt. Selv fisken og silda er det temmelig dårlig med. Nekrelsen som vi hadde gledd oss til og som det tidligere har vært overflod av, er det bare noen få som kan skaffe seg, etter å ha stått i timevis i kø. Det er arbeiderne og fungsjonærerne som det først og fremst gør utover, og særlig de familiær med mange og store barn. Terboven har gjort stort nomen av en forordning som skulle sikre en mer retferdig fordeling. Det var særlig med tanke på arbeiderne. Denne forordning skulle gi uttrykk for nasjonalosialistisk retferdighet. Men det som var det viktigste med hele forordning var at den "velvillige" skulle bli tilgodesett. Alle mennesker foretak jo den gang at det gjaldt medlemmer av NSÅ. De får ikke bare mat, nei, det er heller ingen ønsker ned klesemørker heller for de utvalgte. For 2de høye herrer innen partiet er det intet som stenger. Det får det de trenger av mat, klar og brennevin. Sætidig med den store matmangel er arbeiderklassens levestandard presset ned med 40 %. Virkningen blir for hver dag tydeligere. Sykdommene bør seg på grunn av svekket motstandskraft. Folkehelsen brytes ned dag for dag. Men trass i alt dette har arbeidsfolk holdt tappert stand. Vi skrev i siste nummer at arbeiderne og fungsjonærerne på hver sine arbeidsplasser må øke å bedre forholdene så langt de evner i samarbeide med sine arbeidsgivere. Det såkalte ansvarsprinsipp skal også gjøres gjeldende for bedriftenes vedkommende. Ifølge dette prinsipp skal den øverste bedriftsjef være "fører" og føle ansvar for sine arbeidere. Arbeidernes lønns og levevilkår er nå drevet ned til det uanvendelige. Ja, den er endog presset langt under hva tyskerne selv forutsatte da de kom hit. Derfor må arbeiderne, fungsjonærerne og arbeidsgiverne ta skaa opp og gjennomføre de bedringer som er mulige. Helt det norske folket er nå i samme båt og derfor må alle legge godviljen til i solidarisk samarbeide.

- V -

OLAR GJESTEBYE

Tidligere sekretær i Norges Handels og Kontorfunksjonærers Forbund er igjen arrestert. Gjestebye ble første gang arrestert i september 1940 og i begynnelsen av 1941 ble han av den såkalte folkedomstol dømt til halvannet års fengsel. Han ble løslatt i januar i år. Nå er han altså igjen arrestert for noch dager siden. Arseken er ukjent, men han ble tatt av statspolitiet og sitter på Bredtvedt. Han skal vistnok være sikringsfange. Vi tror ikke vi tar meget feil når vi antar at det er Odd Fossum og Kåre Rein i Landsorganisasjonen som står bak.

- V -

CIRKA 100 AUTOMATVÅPEN

har tyskerne funnet på Bulandet et stykke nord for Bergen. En rekke av stedets manlige befolkning er arrestert og kvinnene og barna har flyttet derfra etter ordre. Deretter er på tyskerne ordre samtlige hus på stedet svidd av. Dette er igjen et utslag av det tyske krysinn.

EN REKKE TYSKE OFFICERER

er skutt i Bergen fordi de søkte å flykte til England. Det skal ha lykkes endel å komme over.

DE TO KJENDTE JOURNALISTER

fra arbeiderpressen E. O. Solbakkens og Alfred Skar er sloppet ut fra Grini.

AV DE FIRE SAKER

som har vært til behandling ved lagmannsretten i Tønsberg, har de to vært reist mot NS medlemmer. Den første behandlet Alf Kemfjord som var sekretær for NS i Vestfold og dessuten utsatt til leder for partiets bernetjeneste. Han var tiltalt for sedelighetsforbrytelse mot mindreårige. Han ble kjendt skyldig i utuktig omgang med barn under 14 år og idømt 1 og et halvt års fengsel samt tap av statsborgerlige rettigheter i 10 år.

Den andre saken var resit mot Hjørdis Alvilde Istrø Hanstø, Tønsberg. Hun var satt under tiltsle for tyveri og underlegg, bedrageri og falsk forklaring samt øreskrenkelad. Fornærmede i saka var 3 NS kvinner. Og som et dramatisk moment i saka inngår tyveri av et skjerf i NS huset. Saka er som vi forstår en skandalhistorie som avslører de mindre hjerterlige forhold som preger den politiske underverden i Tønsberg. Gjenstående beskyldninger av groveste art er utvekslet under skakas forbredende stadium. Retten fant ikke å kunne avsi noen dom, men besluttet at tiltalte skulle mentalundersøkes.

ET NS KVINNERFOLK

fru Finnlund, sekretær i Borre Foreningsnemnd har gjort seg skyldig i ulovlig kjøp av flesk. Hun hadde fått meldig om at det foregikk ulovlig salg hos en mann i bygda og hun tilbød seg å holde tett hvis hun fikk ei skinke. Det fikk hun, men det var andre som ikke kunde holde tett. Merkelig nok er hun ikke fjern fra sin stilling.

ET FRALTRENDDE MEDLEM AV NS

I V. Toten, kunstmaler Eugen Rygell, ble arrestert lørdag den 30. mai. Dette skal vistnok stå i forbindelse med et større underslag i Hirdheimen på Raufoss som ble bestyrt av Rygell. Han har vært den mest dominerende skikkelsen innen Raufosspartiet. Arrestasjonen har gjort et forstommende inntrykk i NS kretser, hvor man ikke lenger klarer å hommeligholde den korruption og svindel som partiets medlemmer gjør seg skyldige i.

VI. HUSKER ALLES

de flotte tilbud som ble gitt de sjøfolk som ville føre sine skip inn til Japan eller aksekontrollert havn. Fristen er nå forlengt utløpetog ikke et eneste skip eller manuskop mottok det generøse tilbuddet. Ingen norsk sjømann er nemlig til salgs og kommedien med oppropet fra det såkalte rederforbund ble derfor en latterlig fiasco.

I forrige krig ble vår flåte redusert ned til det halve ved senkning og forkis. Ti år etter var den bygget opp igjen større og bedre enn noensinne. Denne gang er senkingene mindre og mer en 1800 norske skip seiler på havene. Verdens mest modarne og hurtiggående tankflåte er under norsk flagg. Den bringer øvet havet over halvparten av oljen og bensinen til de flygerne som skal knuse nasismen. Norge er en stormakt på havet og den stormakten er fri og i kamp ustanselig.

Norge er større enn noen vet av
hvert skip under flaggets vift
er på det endeløse hav
et stykke Norge i drift.

NOKTERNE FOLK ANSLÅR

at NS på lærer og kirkestriden har mistet omlag 12 000 medlemmer.

I EN TYSK UTSENDIG I

Londonradioen sa hallomannen attende mti bl. a. Ikke noe annen sted har de undertrykte folks motstand vært sterke enn i Norge. Igår feiret normennene i Norge og i England sin nasjonaldag. De feiret den med en ganske øregen stolthet fordi di i de siste ukene har bevist at et våpenløst folk kan tross panservogner og gestapo så godt de som samfund bevarer sin sivilkurasje. 11.000 norske lærere har mistet å adlyde de nye quislingsinstruksjonene i sine skoler. Quisling og Terbovens var var å deprtere hundreder av norske lærere til arbeidsleirer i Nord Norge. Men denne aksjonen har ikke brutt motstanden, den har styrket den. Interessant er det å sammenlikne de norske læreres stilling med den som de tyske dommere og offentlige tjenerstemenn er kommet i. I riksdaugen hadde Hitler offentligjort sin beslutning om å ville oppheve også de siste spor av tysk lov. Det lot seg ikke lengre skjule at de ledende representanter for kirken, administrasjonen og de militære ukene forut hadde rest. Denne protokollen etter den sunnen mot nye overgrov fra Himler, Borman og andre. Men heller kunde det ikke longer skjules at det vedtak som riksdaugen på Hitlers befaling gjorde, inneholdt et helt og holdent avslag på disse protester. Den stilling som er skapt med dette er langt alvorligere enn situasjonen i Norge etter quislingsinstruksjonene. I Norge ga lærerne kraftig svar på quislingsinstruksjonene. Hver lærer viste hva han derved personlig satte på spill, og hvilken pris han måtte betale for det.

Hundreder av lærere må gå betale prisen. Allikevel har de gjennom sin dåd tilkjempet den våpenløse sien for sin sak, Seieren for Lov og Rett. I Tyskland handte ikke noe liknende etter Riksdagsmøtet. Ingen gruppe av ledende offentlige tjenerstemenn har i fellesskap verget seg mot krenkelsen av lov og rett. Enkelte har trossatt, men den felles vilje har maglet, som er den eneste som kan verne et folk i en slik stilling. Uten felles sivilkurasje kan intet folk forsøre sin frihet, enn så vidne den tilbake. De norske læreres seier er beviset for hva for en styrke denne felles sivilkurasje innebærer, selv i et lite våpenløst land. Alle tyskere som innen sine fire vegger ikke legger skjul på sin evsky for Hitlers nihilistiske revolusjon, alle skulde de legge seg Norges eksempel på hjertet. De skulde huske på at et Tyskland som overlater det til andre å utdelegge sin innre frihet, derved ikke alene mistet sine anboers tillid. Langt verre er det at det mister sin selvaktelse, grunnet for nasjonal og individuell frihet.

HVIS DET UHJERTE TROSS ALT SKJILDE SKJE

at de norske arbeidere og håndverksgjører blir tatt til tysk arbeidstjeneste og tilmed sendt til Tyskland, må de framfor alt ikke glemme sine norske frihetstradisjoner, slik våre egne østtemenn og ná senest våre lærere prester og andre har hevdet den samtidig som de svholder seg fra enhver streik, må de snart og tidlig se til å få gitt uttrykk for sin overbevisning om krigen, om folkestyret, og arbeiderenes frie organisasjonsrett.

La derfor aldri tyske eller andre arbeidskammerater, tyske soldater eller hvem du kommer i berøring med være i tvil om hvordan du ser på nasjonsen og at du wenter dens og tysklands snarlige sammenbrudd. Tyskerne selv har til dato sørget for at vi kaller "sivil-kurasje" særlig motet til i fellesskap å sta fast ved sine oppfatninger selv om det koster. Ta det som en oppgave å gi dem et kurs i den slags mot det eneste som kan berge og gjenreise et folk.

Det sier seg selv at dette er en oppgave en må ta fatt på med varomhet og at den til en begynnelsen bare henvender seg til enkeltpersoner.

ARBEIDERNE I DEN TYCKE RUSTNINGSGINDUSTRIEN.

bliir nu utsatt for fryktelige anstrengelser, og almindelig sjelelig og fysisk utmattning er følgen. Man har derfor nå begyndt å gi arbeiderne nervestimulerende midler så som Beedrin, Pervitрин. u.v.. I Deutsche Medizinische Wochenschrift har ingen advart mot en slik kunstig mobilisering av de siste kraftreserver. De betone at slike midler har en sterk øyblikkelig virkning, men at de i lengden vil ta hart på hjertevikrenheten. Kraft durch freude. Vilde det nå ikke passe bedre med Kraft Durch Pervitrin?

NS OG ARBEIDSPLÅSHETEN.

Et av de store agitasjonsnummer som NS fører fram er avskaffelsen av arbeidsplåsheten. Det er rigtig at det ikke lenger er noen ledighet å snakke om, men hva slags arbeide er det arbeiderne er beskjæftiget med? I første rekke bare arbeidet som tjener tyskerne interesser. Den overveiende del av verkstedindustrien arbeider direkte og indirekte for tyskerne. Helse bygningsindustrien arbeider direkte for de samme herrer. Og en rekke andre industrier likeså. I alle tilfeller kan en ikke konstattere at det ikke er for å dekke det norske folks behov, for det finnes snart ikke varer på noe område å få for det civile behov. En kan jo bare ta for seg boligbygningen, så får en det næst elendige bevis for hvilke interesser som går foran. De som erindrer forige verdenskrig, vil vite at det heller ikke da var arbeidsløshet, men en skrikende mangel på folk, enda det den gang ikke var noen okupasjonsmakt som først og fremst tok folkene. Men det er den store forskjellen at dengang kjempet fagorganisasjonen gjennom lønna tillegg som kompensasjon for prisstigningen. Hva får arbeiderne idag for de stigende leveomkostninger? Nasipropaganda.

SPORTYSKLANDS FORHØYINGER.

av jernmalm er meget gode. Tyskerne får all den jernmalm de trenger fra de besatte områder av Frankrike, Luxembourg og Norge og fra Sverige. Likevel er det på grunn av den tiltagende mangel på innblandingelmetaller lite sannsynlig at Tyskland i 1942 kan holde sin stålproduksjon oppe. Etterhvert som de fra før krigen oppsamlede lagere av innblandingemetaller tar slutt, kan en tvert om gjøre sikker regning med et sterkt fall i produksjonen. Mens i 1938 om lag 22 % av verdens stålproduksjon fallt på Tyskland er nærliggende landets produksjon av Mangän, Wolfram, Krom, Nikkel, Molybden og Vanadium under 1 % av verdensproduksjonen. Innfor det Stortyske riksområdet finnes Krom bare i Jugoslavia, som produserer om lag 30,000 tonn, eller mindre enn 5 % av verdensproduksjonen. Nikkel finnes bare i små mengder i Grekenland og Norge som tilsammen har noe mindre enn 2 % av verdensproduksjonen. Tungsten som inneholder wolfram forekommer bare i helt ubetydelige mengder, men kan muligens importeres fra Portugal, som produserer om lag 11 % av verdensproduksjonen. Av antimon finns om lag 6000 tonn, derav 4.500 i Jugoslavia. Dette svarer om lag til 15 % av verdensproduksjonen. Av Molybden finnes 500 tonn som udelukkende forekommer i Norge. Det utgjør 3 % av verdensproduksjonen. Vanadium forekommer overhodet ikke. Av mangen måtte Tyskland importere en tredjedel av sit behov. Muligens kan Tyskland nå få noen tilførsler fra manganfeltene i Ukraine. At mangelen på innblandingemetaller i stålproduksjonen alltid gjør seg sterkt gjeldene i Tyskland bestyrkes av følgende. Fra Kirkenes gikk båtene i slutten av 1941 tomme tilbake til Tyskland, tiltross for at kaiene i Harvik lå fulle av jernmalm. Fra Tyskland meldes at produksjonen av Jernmalm fra noen av de dårligste feltene nå er iunstillet. Sveriges malm og metall eksport fallt i januar 1942 til 30 mill. kr. mot 41.8 mill. i januar 1941 og 40.9 i desember 1941. I Februar fallt den ytterligere til 12.2 mill. kroner mot 19.8 i februar 1941. Desuten er prisene steget om lag 15 %. Iavankene har nok sikkert skjerpet denne bemerkelsesverdige nedgang. Men da Sveriges eksport av tremasse og papir steg 4,5 mill. kroner i forhold til febru-

ar 1941 kan nedgangen ikke bare tilskrives ishindringen. Den svenska eksport av høgverdig stål til Tyskland har falt som følge av Tysklands mangelnde evne til å kompensere de svenska importene for inlandsingsmetallene. Sverige mangler visse metaller selv og tillater ikke lenger eksport av stål uten et det tilføres landet tilsvarende mengde innblandingssmetaller. Rustfritt stål som Sverige har relativt stor eksport av, inneholder fra 12 til 50 % krom og nikkel, begge deler metallene som Tyskland mangler. En forsøker sikkert i Tyskland og redusere innbladdingss prosenten og å erstatte de metallene som mangler med andre som en framleis har til disposisjon. En kan imidlertid gå ut fra at dette ikke kan skje uten at kvaliteten av stalet blir nedsatt, noe som snart vil vise seg i forkortet levetid. Særlig vil dette ramme motorindustrien hvor en må bruke adskillige høgverdige og rustfrie stålsorter, såvel når det gjelder fly som stridsvogner.

TINN PRODUSERES

overhodet ikke i det stortyske rike. Av kommer utvinnes det i beste fall nemlig hvis tyskerne kunde nyttiggjøre seg gruvene i Jugoslavia, om lag 100 000 tonn, hvilket er mindre enn 5 % av verdensproduksjonen, og sikkert altfor lite til å dekke det høye krigsbehovet. Av disse 100 000 tonn kommer eventuelt 40.000 tonn fra Jugoslavia og 20 000 tonn fra Norge. I Finland produseres 18.000 tonn. Noe kobber maføres sannsynligvis fra Spania. Tiltross for den omfattende metallhøvdingen fra seivilbefolkingen i Tyskland, er mengden på tinn og kobber allerede nå sterkt sjenerende. De allierte har når det gjelder kobber, tinn, nikkel, molubden og wolfram et enormt forspareng. Deres produksjon av disse viktige metaller er over 20 ganger så stor som Stortysklands.

ALUMINIUM OG MAGNESIUM

som trengs for å framstille det overordentlige viktige duraluminium, er derimot det stortyske rum relativt godt forsynt med. Aluminium framstilles lettet med bauxit, hvorav det i stortysklands maktområde produseres om lag 2 mill. tonn, eller over halvparten av verdensproduksjonen. For å utvinne aluminium av bauxitt trenges imidlertid kryolett som tjenestgjør som elektrolyt under utvintingen. Kryolett finnes imidlertid udelukkende på Grønland og så har derfor Tyskland nyttiggjøre seg opplagte lager. Som følge av utbyggingen av aluminiumsfabrikker i U.S.A. ventes de allierte i 1942 en produksjon som er over 2 1/2 gang så stor som Tysklands.

MED BLY OG SINK

er Tyskland også forholdsvis godt forsynt. Selv om Hitlerregimet i de siste fredsår anstrengte seg til det ytterste for å samle lagre for den kommende krigen, så var den samlede verdi av de importerte råvarebeholdningene imidlertid langfra imponerende. I almindelighet ble det antatt av Tyskland denne gang begynnede krigen med overordentlig store lagere. Dette er ikke tilfelde. Går en ut fra at Tyskland forsøkte å lagre de for en eventuell krigføring absolutt nødvendige utenlandske råvarer proporsjonalt med de beregnede behov har en grunn til å tro at Hitler regnet med at krigen ~~nu~~ ville være slutt innen utgangen av 1941. Det er tegn som tyder på at landet ikke lenger har nevneværdige lagere av flere av de for krigføringen viktige råvarer, såsom rågummi, tinn, kobber, wolfram, krom og nikkel. Lagrene av tobakk og kaffi er også oppbrukte. Av alle disse artiklene er nå forbruket øtter, all sensynlighet nedsatt til de kvanta som kan produseres eller oppsamles innenfor det tyske maktområdet. Når råvaresituasjonen idag, etter at krigen har vart i 5 - 6 mèneder lengar enn det sensynligvis ble reknet med, ikke er ennu verre, så skyldes dette vesentlig tre kjendesjerminger. For det første kom Tyskland i de besirede land over store lagere som delvis er blitt overført til Tyskland. For det annet var blokaden særlig i begynnelsen av krigen, løst fra tett. Det lyktes

Tyskland å kaare adskillige skip med viktige laster. For det tredje har man kunnt sikre seg tilførsler av de varer man manglet gjennom import fra Russland, Portugal, Sørnja, Tyrkia og ikke minst Nord Afrika. Først nå er blokaderingen helt sluttet. Den kjendsgjerningen at det i amerikanske havner ligger i opplag et stort antall tyske og italienske skip som nå er ev retatt av de allierte er en videre tydelige tegn på at Hitler ikke reknet med at Amerika skulle bli innblandet i krigen.

---- V ----

ALT TYDER SJEDES PÅ AT HITLER

har regnet med en lynkrig og at det først var da han etter nederlaget i luftslaget over England i september 1940 mitt oppgi invasjonforsøket, at han måtte se til å angripe Russland. Hitler har utvilsomt hatt ved hjelp av de store russiske råvarerrikdommer å skaffe seg i det minste noen av de varer han trengte for å kunne fortsette krigen mot England. Han visste at han uten måtte spreng blokaden, eller skaffe seg dei råvarer han trengte fra Russland. Fordi han hittil ikke har maktet noen av delen, fuller våpenproduksjonen i Tyskland nå for hvert kvarthal like som i 1918.

---- V ----

TERPOVEN

Kon i sin tale forloden til redninga igjen inn på nasjonalsosialistisk rettferdighet. Den fordeling av matvarer vi nå bygger på tar føret og fremst henvntil arbeiderne, bøndene og fiskerne, sa han. La oss minne ham om at han såg det som sin første oppgave da han kom hit til landet å pressa arbeidernes lønninger ned. Det standarden for arbeiderne er sunket med 30 %. La oss samtidig huske at han har gjort dette ved hjelp av sine lakaier i landsorganisasjonen, ved henrettelser og massefengseling av arbeidere og arbeidernes tillidsmann.

Terpoven kan derfor være fornøyd om at arbeiderne er holdt og stålet sette gjennom denne kampen og at de om ikke lengre igjen skal nyttise sin

“FAGBREVET